

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

תיק 1203542/13

ב"ה

בבית הדין הרבני האזורי תל אביב יפו

לפני כבוד הדיינים:

הרב ישראל שחור, הרב דניאל כ"ץ, הרב אריה אוריאל

התובעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד ניסים שלם)

נגד

הנתבע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד גלינה טלנקר)

הנדון: חישוב דמי מזונות ילדים לפי רמת חייהם- הדעה הרווחת

פסק דין

בפני בית הדין סיכומי הצדדים.

הצדדים נשואים ולהם שתי בנות תאומות בגיל שנתיים.

ההחלטה בעניין מזונות זמניים ניתנה ביום ב' באלול התשע"ט (02/09/2019):

מדובר במזונות קטיני קטינים, על פניו לפי הנתונים הידועים לבית הדין, מדובר במשפחה אשר מתנהלת ברמת חיים גבוהה מעל הממוצע, אשר גרה במקום בו יוקר המחיה הבסיסי על כל מרכיביו הוא גבוה, ועל כן על אף שאין דין "עולה עמו" חל על ילדים, פסיקת מזונות מינימלית תהווה פגיעה של ממש באורחות החיים של הילדות.

אשר על כן עד להחלטה אחרת קובע בית הדין מזונות זמניים, הכוללות הוצאות מדור, בסך 4,800 ₪ לשתי הבנות, בנוסף מחצית מהגנים, וכן ארבעים אחוזים משכר הדירה בהתאם לחוזה שכירות חתום.

תוקף ההחלטה מיום פתיחת התיק. יש להעביר את התשלום עד ה-10 לחודש לחשבון האשה.

שני הצדדים השיגו השגותיהם על ההחלטה האב ביקש להפחית והאם ביקשה להגדיל.

כבר בדיון הסמוך להחלטה נאמר על ידי ב"כ הבעל:

דבר נוסף, זה המזונות שמשלם מרשי הוא משלם כרגע 11,000 ₪. האישה שנמצאת במצוקה משלמת 7600 ₪ על דירת 4 חדרים עם חדר כושר. מרשי בהתאם להחלטת בית הדין כאשר הדירה הזאת עוד לא נשכרה בית הדין הורה לו לשלם 40% מהמדור. לטעמנו, ההחלטה הזו צריכה לבוא עם תקרה עד אליה הוא צריך לשלם את ה-40% מדור. כי על פי מה שבדקנו המחיר לא משקף. אז היתה דירה קיימת ששכרו אותה ואני מבינה את החלטת בית הדין.

מיד לאחר הדיון ביום ח' בטבת התש"פ (05/01/2020) ניתנה החלטה:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בקשת הבעל להפחתת דמי המזונות לא נדונה היום לאור בקשתו לפסילת באת כח האשה. עם מתן החלטה בבקשת הפסילה יידרש דיון נוסף בבקשת הבעל להפחתת דמי המזונות.
כעת הוגשו הטענות בכתב.

טענות האב

לדברי האב יש מקום לשוב ולדון הן בגובה חיוב המדור היות ומדובר בדירת יוקרה שהשכירות שלה הוא 7,600 ₪ ויש לה גם חדר כושר בבניין, הסכום של ארבעים אחוזים מגיע ל-3,040 ₪. לדבריו אין הצדקה למגורים במקום כה יקר וניתן בהחלט לקבוע תקרה לשכירות הדירה ב-5,000 ₪ שארבעים אחוז ממנה יהיו רק 2,000 ₪.

בנוסף הוא טוען כנגד הקביעה של סכום המזונות בסך 2,400 ₪ לילדה ובסך הכל 4,800 ₪ לשתי הבנות. לדבריו היה על בית הדין לפסוק 1,300 ₪ לילדה כמקובל וסך הכל 2,600 ₪ לשתי הילדות יחד.

הוא מציין שסכום המזונות הכולל יחד עם מדור וגנים מגיע ל-11,500 ₪ ויחד עם מזונות בתו הקודמת שעומדות על 3,500 ₪ זו הוצאה גדולה כאשר משכורתו קוצצה עקב הקורונה ועומדת על 29,000 ₪ בחודש בלבד, וכן טוען כי האם לקחה ממנו סכומי ענק.

טענות האם

ראשית היא טוענת על סדרי הדין, לדבריה מדובר בסוג של ערעור על החלטה חלוטה של בית הדין.

בנוסף, לגופו של עניין מציינת שהאב אינו רק שכיר בחברה אלא גם בעל נכסים רבים דירות ומניות בארץ ובחו"ל המניבים לו רווחי עתק כל חודש, גם הפחתת השכר שלו נעשתה בחברה שהוא הקים, וממילא כמובן המשכורת נקבעת לפי החלטתו, ובפועל החברה לא הפסידה בזמן הקורונה אלא אדרבא דיווחה על המשך התפתחות והיא מצרפת כתבה בעניין מהעיתונות בה אף מופיע צילום של הבעל עצמו בתור המנכ"ל.

בנוסף הוא עצמו גר בדירת פאר יוקרתית, בשכירות חודשית גבוהה מאד וכן נוסע ברכב פאר ואוכל מדי ערב במסעדות יוקרה, כך שמצבו הכלכלי איתן והסכומים בהם הוא חויב מתאימים לרמתו.

בעניין הדירה, היא מציינת שקודם לכן היא התגוררה יחד עמו בדירה שעלותה הייתה 10,000 ₪ וכעת היא חיפשה דירה יותר זולה, החיפוש היה בלחץ זמן היות והאב הפסיק את תשלומי השכירות, והיא נאלצה לצאת, וזו הדירה שהיא מצאה.

היא גם מציינת שהאב מקיים הסדרי שהות מצומצמים ביותר ומטיל את כל הטיפול בילדות על האם.

דיון והכרעה

כפני בית הדין שני נושאים, האחד גובה דמי המזונות והשני גובה דמי המדור.

לדברי האם מבחינת סדרי הדין אין מקום כלל לדון בדברים שהרי ניתנה החלטה חלוטה. אולם בדיונים שהתקיימו האם שבה וטענה להגדלה ואף אם כרגע לא הוגשו סיכומים בעניין זה,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הרי שלא ניתן לאחוז בחבל בשני קצותיו, נראה כי כאשר מדובר במזונות זמניים הדבר מאפשר לצדדים להעלות טענות, ואכן כבר הועלו טענות בדיונים שהיו ובית הדין כתב שתהיה התייחסות לכך, ועל כן יש לדון בגופם של דברים.

אכן מבחינה הלכתית טהורה, הלכה פסוקה שאין האב חייב לזון את הילדים לפי עושרו ואין דין "עולה עמו" במזונות הילדים.

מאידך בית הדין קובע את המזונות לפי צורכי הילדים כאשר בעניין זה יש משמעות גם לשיוכם של הילדים מבחינת שכר הוריהם, אין דומים מזונות של ילד הגדל במשפחה של אברך בין עשרה אחים, או בקרוון בישוב של זוגות צעירים, לילד שגדל במשפחה קטנה מהמעמד הגבוה בעיר הגדולה, צרכיו של הילד שהם הבסיס לקביעת המזונות משתנים לפי עולמו והווי חייו.

בית הדין אינו מעוניין לחייב אדם אמיד להחזיק את ילדיו בהוצאות מפליגות, זכותו להחליט על סכומי הכסף אותם הוא יעביר לילדיו. אבל ילדים שגדלים בבית בו רמת החיים היא גבוהה, והאב מנהל את חייו לפי משכורת של העשירון העליון במדינה, הרי שגם צורכיהם כילדים בבית כזה הם צרכים ברמה גבוהה יותר והאב מחויב להעמיד להם את מזונותיהם לפי הרמה התואמת את צרכיהם.

הדבר דומה למושג המופיע בהלכות צדקה "די מחסורו". ברור שאין מצוה לתת לעני מעבר לצרכו, ועדיין כאשר צרכיו של העני גבוהים יותר המצווה מתקיימת במתן צרכיו בהתאם לכך. מפורסמת ההלכה המובאת במסכת כתובות דף ס"ז ע"ב: "אתה מצווה עליו לפרנסו, ואי אתה מצווה לעשור. אשר יחסר לו- אפילו סוס לרכב עליו ועבד לרוץ לפניו", כפי שנהג טרם ירידתו מנכסיו. ובמושגים של ימינו רכב מכובד עם נהג צמוד.

בוודאי לא גרעו מזונות הילדים מדין עני שבישראל, גם על הצד שמדובר בחיוב מדין צדקה בלבד, הרי שיש להחיל על כך את הדינים הללו. במקרה דנן מדובר בקטני קטנים והחיוב הוא מן הדין.

ראה מה שביאר הגר"א שפירא זצ"ל (קובץ שערי צדק ג, עמוד 426 ואילך) בדומה לכך שלא גרע הילדים מכל עני שיש בו דין "כדי מחסורו".

אם כך יש לבחון בילדים את הצרכים ואת ההרגלים לפי הרמה שבה האב גידל אותם. (ראה גם מה שהאריכו בכל העניינים האלו הגר"נ גורטלר בספר ביכורי גושן חלק א, סימן יא, והגר"א אדרי אדרי בספר שחר אורך סימן יא).

כך נהגו ונוהגים בתי דין בישראל, ומנהג דיני ישראל תורה.

במאמר מוסגר לאחרונה באו דיינים חדשים בודדים הטוענים שיש להפחית את המזונות עד מאד ויש להעריך את הוצאות הילדים על המינימום ומציגים דוחות שונים ולפיהם ניתן לכלכל ילד במזונות ומדור בסכום מינימלי של בין 500 ל-700 ₪. לטענתם כל פסקי הדין הניתנים בארץ מזה שנים רבות בידי בתי הדין הרבניים האזוריים והגדול, בטעות יסודם היות ולא בדקו כראוי את הוצאות הילדים. הדיינים הללו מלמדים זכות על דיני ישראל שהם "תינוקות שנשבו" ופסקיהם ניתנים בסכומים גבוהים עקב היגררות אחר פסק דין בודד של שופטת שהיא זו שקבעה את הרף המקובל וכולם נגררים אחריה בלי לדעת בדיוק למה ועל מה.

בית הדין דוחה מכל וכל את הגישה הזו, וקובע שבטעות יסודה, התבטאותם על רוב דיני ישראל אינה ראויה וכבר אמרו רבותינו זכרונם לברכה: "חכמים היזהרו בדבריכם".

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לגופו של עניין, פסיקת מזונות לילדים אינה לפי השיעור המינימלי ביותר בו ניתן לכלכל ילד. השאלה היא שונה לחלוטין והיא ההוצאה המקובלת היום בפועל במשפחה עבור ילד.

נתונים אלו ידועים לדייני בתי הדין הרבניים הן כבעלי משפחות בעצמם והן כאנשים החיים בציבור בבחינת "בתוך עמי אנוכי יושבת", וגם במסגרת עבודתם הם מטפלים בתיקים רבים ורואים מה הם תנאי השכר ומה הם ההוצאות המקובלות, והם מכירים ויודעים היטב כמה היא ההוצאה למשפחה החיה בישראל, ועל יסוד זאת נקבעו הסכומים המקובלים והמותאמים בדרך כלל גם לכל מקרה לפי מאפייניו הייחודיים.

נתונים אלו מגובים בידי הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה בדוחות השנתיים אותם היא מוציאה מדי שנה על הוצאות משפחה בישראל. לדוגמא, לפי הדו"ח האחרון המפורסם באתר הלמ"ס – הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה, ההוצאה לנפש במשפחה יהודית לא חרדית עומדת על כ- 1,800 ₪ בלא הוצאות מדור וחינוך. במשפחה חרדית ההוצאות יורדות ל-1,000 ₪ בקירוב, שוב בלא מדור וחינוך. זאת בלא להיכנס לפילוח של ישובים ואזורי מחייה וכן להבחנה בין רמות שכר אשר בוודאי מעלים ומורידים בהתאם את הנתונים.

אשר על כן הסכומים הנקבעים בדרך כלל בהחלטות בתי הדין הם פחותים מעט מאשר הוצאות האמת, וזאת עקב העובדה שבית הדין סבור שבהחלט אין לחייב אדם להוציא על ילדיו בדיוק כפי שהוא מוציא עליהם בזמן הנישואין, מאחר ומן המפורסמות שההוצאות של שני הורים פרודים גבוהות בהרבה מההוצאות כאשר חיים יחד, ובפרט עבור שתי דירות. ומאידך הכנסתם אינה עולה בהתאם, כך שבהכרח יש ירידה ברמת החיים. כך גם יש מקום להתחשבות מסויימת בזמנים שבהם הילדים הם אצלו וחלק מההוצאות עליו וגם זו סיבה להפחתה.

לנוכח זאת, כאשר מדובר במשפחות שהכנסותיהן גבוהות הרבה מעל הממוצע ואורח חייהם גם הוא בהתאם, יש לכך השלכה על קביעת שיעור המזונות.

נוסף ונאמר שבית הדין סבור שכל הפחתה שנעשית מגובה המזונות, שנעשית שלא כדין ומתחת להוצאות המינימליות, בסופו של דבר באה על חשבון מישהו אחר. לפי המקובל ברוב המשפחות היום שהילדים רוב הזמן אצל האם, הרי כאשר האב משלם פחות, היתרה נופלת על האם והיא זו שנושאת בהוצאות האמת, דבר הגורם לאמהות במקרים רבים למצוקה כלכלית.

כתבנו זאת בזהירות רבה, וחלילה לא לפגוע בכבודם, אלא כדי שידעו הפונים לבית הדין בתביעות למזונות ילדים שאין לסמוך על דעתם, וכלל גדול בתורה שהולכים אחר הרוב, ובוודאי ברובא דרובא כנגד דעת יחיד.

מן הכלל אל הפרט

במקרה דנן מדובר במשפחה שללא ספק התנהלה ברמת חיים גבוהה בהרבה מעל הממוצע, ועל כך אין חולק, לדוגמא הייתה מטפלת צמודה ("אופר") לבנות וכדומה.

בנוסף האם שהיא בעלת מקצוע מכניס, הזניחה את עבודתה והתמסרה לטיפול הבנות, בעוד הסדרי השהות של האב הם מינימליים מאד ולמעשה הוא פנוי לחלוטין לפתח את עצמו ולקדם את פרנסתו, הן ביום יום והן בנסיעות לחו"ל כאוות נפשו, כאשר הוא מטיל על האם את כל הטיפול בילדות באופן מוחלט.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

על כן המזונות שנקבעו כוללים גם הוצאות לילדות שגדלו בכית בו רמת החיים היא גבוהה וגם יש בהם השתתפות בדמי הטיפול של האם בבנותיה, וכך גם גובה השכירות משקף דירה ברמה התואמת את חיי הצדדים, כאשר רוב דמי השכירות מוטלים על האם.

הוצאות החינוך הגבוהות הן אכן הוצאה כבידה בגילאים האלה טרם הגעת הבנות לגיל חינוך חובה, ואין פתרון אחר לכך. יצויין שהאם נושאת גם היא במחצית התשלום. למסקנת הדברים בית הדין מותיר את החיוב כפי שנקבע בהחלטתו הקודמת.

הרב דניאל כץ

הערת הדיין הרב אוריאל:

ראיתי מה שכתב עמיתי, הגר"ד כ"ץ, בעניין ניסיון מי מהדיינים החדשים לקבוע כי סך המזונות הנפסקים בדרך כלל, גבוה מהדרוש. הנני מצטרף לדעתו. פעמים רבות מספור מטפל בית הדין באישור הסכמי גירושין שאליהם מגיעים הצדדים מרצונם, ללא צורך בפסיקה מעבר לעצם האישור ומתן תוקף משפטי. והנה קא חזינן שגובה המזונות עליהם מתחייב האב מרצונו החפשי, הוא בתווך הנהוג מקדמא דנא בבית הדין (ואף בבתי המשפט לע"מ) ופוק חזי מאי עמא דבר.

מחשבה כאילו בתי הדין "נגררים" בהחלטותיהם ופסיקתם, היא מחשבה משונה עד למאוד. ועיין גמרא מסכת ברכות דף ז' ע"ב.

ניתן לפרסם לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום י"א במרחשון התשפ"א (29/10/2020).

הרב אריה אוריאל	הרב דניאל כ"ץ	הרב ישראל שחור
-----------------	---------------	----------------

ייתכנו שינויי ותיקוני עריכה